

Hoe IE-ntelligent ben jij?*

*FAQ's over Immaterieel Erfgoed (IE)

Internationaal verdrag

Sinds het UNESCO-verdrag uit 2003 krijgt immaterieel erfgoed wereldwijd meer aandacht, waardoor bijzondere tradities levend blijven. In 2017 werd, als eerste internationale voordracht vanuit Nederland, het Molenaarsambacht geplaatst op de (internationale) Representatieve Lijst van het Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid.

'IS DIT NIET ZOMAAR EEN LIJSTJE MET TRADITIES?'

ja nee

177 landen verenigd in UNESCO-verdrag

In 2003 nam UNESCO een nieuw internationaal verdrag aan: het *Verdrag ter Bescherming van het Immaterieel Cultureel Erfgoed*. Met dit verdrag wil UNESCO levende gebruiken, tradities, vaardigheden en rituelen die mensen koesteren en van generatie op generatie doorgeven, een duurzame toekomst bieden. Wereldwijd wordt het belang van het nieuwe verdrag duidelijk onderkend: binnen 15 jaar tekenden 177 landen.

Iets beschermen wat leeft?

Waarom zou je iets beschermen wat leeft? UNESCO constateert dat immaterieel erfgoed en de kennis ervan zeer kwetsbaar is. Veel immaterieel erfgoed dreigt verloren te gaan door globalisering, commercialisering en individualisering; UNESCO wil de wereldwijde rijkdom aan culturele diversiteit en menselijke creativiteit behouden. Immers, alles wat je aandacht geeft, groeit.

Niet zomaar 'een lijstje', maar een wereldwijd verdrag

Nederland tekende het UNESCO-verdrag in 2012. Dat is belangrijk, want ook veel van ons immaterieel erfgoed is kwetsbaar. Onderdeel van het verdrag is dat elk land het immaterieel erfgoed binnen de eigen landsgrenzen inventariseert en zichtbaar maakt. Nederland doet dat op www.immaterieelerfgoed.nl.

De Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland maakt inzichtelijk welke tradities gemeenschappen, groepen en individuen van belang vinden voor zichzelf en voor anderen.

De belangstelling is groot: inmiddels zijn al meer dan 130 vormen van immaterieel erfgoed bijgeschreven in de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland. Daarnaast nemen aan het Netwerk, waar aanmelden bewust laagdrempelig is, nog zo'n 100 andere gemeenschappen met hun traditie deel.

Duurzame oplossing

Het vlechten van maasheggen is een uiterst duurzame manier om percelen af te scheiden en kleine insecten en dieren te beschermen. Sinds deze vaardigheid is bijgeschreven in de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland groeit de belangstelling ervoor en groeit tevens het aantal beoefenaars van deze effectieve, milieuvriendelijke vorm van natuurbeheer.

'ZET JE OP DEZE MANIER GEEN HEKJE ROND TRADITIES?'

ja nee

Levend erfgoed

Immaterieel erfgoed leeft en is nooit af. Het UNESCO-verdrag wil ook zeker niet dat we dit erfgoed folkloriseren, conserveren, musealiseren of bevriezen. Hoe zorg je daarvoor? UNESCO kiest voor een benadering van onderop. Niet UNESCO of het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland bepalen wat belangrijk is, maar de mensen zélf die deze tradities praktiseren. Immaterieel erfgoed moet gewoon blijven waar het is: middenin de samenleving.

Mensen zorgen zélf voor hun immaterieel erfgoed

De verantwoordelijkheid ligt dus uitdrukkelijk niet – zoals bij veel materieel erfgoed – bij musea of monumentenorganisaties. Ze ligt bij de mensen die zich met hart en ziel inzetten voor beheer, behoud en vernieuwing van het erfgoed.

Geen 'hekjes', maar een duur- zame toekomst

De Inventaris wil de rijkdom en de enorme diversiteit aan immaterieel erfgoed in Nederland zichtbaar maken. Een voordracht is altijd op initiatief van de erfgoeddragers zelf. Zij vinden het voortbestaan van hun immaterieel erfgoed van belang. Zij willen het graag doorgeven aan volgende generaties. Zij passen hun tradities aan de nieuwe tijd aan. Kortom: ze werken aan de toekomst van hun erfgoed.

Sluit je aan

Beoefen jij zelf een vorm van immaterieel erfgoed? Meld je dan aan voor het Netwerk Immaterieel Erfgoed Nederland via de website. Doel van het Netwerk is zichtbaar maken wat er over de volle breedte aan immaterieel erfgoed in Nederland bestaat en de onderlinge samenwerking en uitwisseling bevorderen. En wil je actief ergens aan meedoen of het meebeleven? Kijk dan eens op de website www.immaterieelerfgoed.nl wat er bij jou in de buurt gebeurt en meld je aan bij een van de gemeenschappen, groepen of ambachtsmensen.

Samen je roots vieren

Zomercarnaval Rotterdam is een jaarlijks driedaags tropisch carnavalsfestival. Er zijn gemiddeld tweeduizend deelnemers die hun wortels hebben in circa vijftientig landen met een tropische carnavalstraditie. Het feest trekt al jaren tussen de vijfhonderdduizend en een miljoen bezoekers.

'TOONT IMMATERIEEL ERFGOED DE DIVERSITEIT VAN NEDERLAND?'

ja nee

Miljoenen Nederlanders participeren

Immaterieel erfgoed is van iedereen en versterkt de sociale cohesie. De cijfers spreken voor zich:

- De eerste 130 tradities die zijn bijgeschreven in de Inventaris trekken jaarlijks de belangstelling van meer dan **20 miljoen mensen!**
- Zo'n **500.000 mensen** zetten zich (veelal als vrijwilliger) voor dit immaterieel erfgoed in en voelen zich er sterk mee verbonden.

Verbinding in diversiteit

Immaterieel erfgoed werkt verbindend. Het weerspiegelt bij uitstek de culturele diversiteit van onze samenleving. Zo geven deelnemers aan het Zomercarnaval in Rotterdam een traditie vorm die is meegekomen vanuit het Caribisch gebied en andere tropische landen en delen deze tegelijkertijd met grote aantallen bezoekers van alle culturele achtergronden.

En ook jong!

Juist jonge mensen maken een belangrijk deel uit van een groot aantal vormen van immaterieel erfgoed. Er zijn echte 'jongerentradities', zoals het stoken van vreugdevuren met oud en nieuw in Scheveningen, de Metworstrennen in Boxmeer, de Poaskearls in Ootmarsum en de Varsity Studentenroeiwedstrijden. En ook vormen van jongerencultuur zoals hiphop en graffiti zijn als immaterieel erfgoed te beschouwen.

Aandacht voor ambacht

Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland werkt in het Nederlands Openluchtmuseum aan de ontwikkeling van een AmbachtenLab. Het AmbachtenLab wil in experimenterende zin aan de innovatie van het ambacht bijdragen door samenwerking te zoeken met ambachtslieden, maatschappelijke partners, opleidingen, kunstenaars en designers om samen te werken aan een vernieuwing van het ambacht. In de komende jaren zal hiervoor ook met andere (op ambachten gerichte) musea worden samengewerkt.

Hip in Parijs

Staphorster stipwerk was ooit wereldberoemd, zakte toen in, en is nu aan een tweede leven begonnen. Het was zelfs te zien op de catwalk in Parijs in de collectie voorjaar/zomer 2017 van de gerenommeerde couturier Walter van Beirendonck. De uitvinding van nieuwe verf zorgt ervoor dat het gestipte textiel tegenwoordig in de wasmachine kan. Mede daardoor is deze druktechniek met stempels toekomstbestendig geworden.

'METWORSTRENNEN, DRAAKSTEKEN, PAPIERKNIPKUNST... IS HET NIET EEN LIJST VOL RARITEITEN?'

ja nee

Rijkdom en diversiteit

De Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland laat de rijkdom en de enorme diversiteit van immaterieel erfgoed in Nederland zien, dat wordt gekoesterd door enthousiaste vrijwilligers. De eerste 130 tradities die bijgeschreven zijn in de Inventaris trekken elk jaar de belangstelling van meer dan 20 miljoen mensen, jong en oud en van alle culturele achtergronden.

Internationale belangstelling

Niet voor niets neemt de internationale belangstelling voor immaterieel erfgoed uit Nederland sterk toe. Zo zagen we de afgelopen jaren:

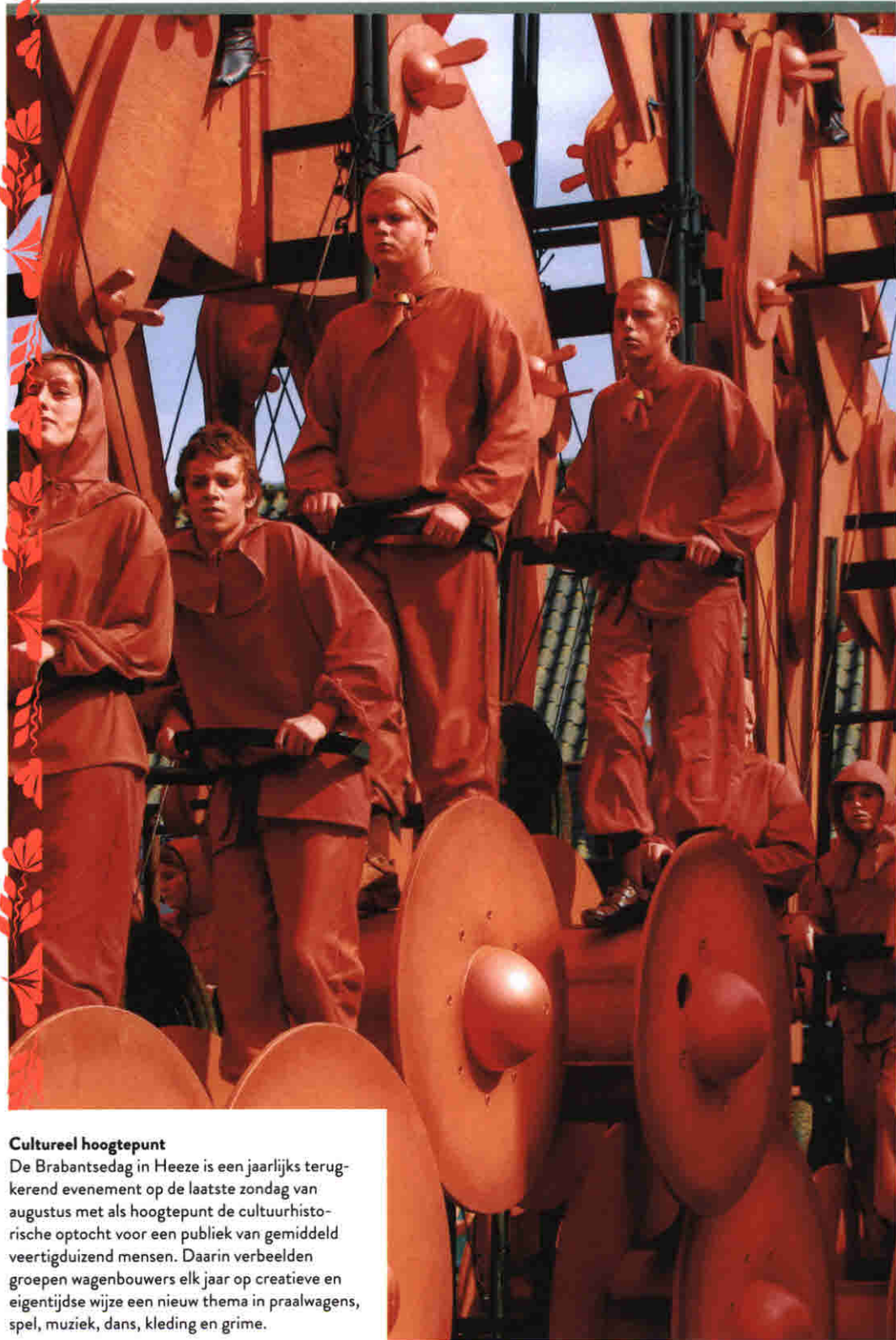
- in Parijs: Staphorster stipwerk op de catwalk,
- in Mexico: grote belangstelling voor Marker borduren,
- in Milaan: Hindelooper schilderwerk op een prominente designbeurs.

- in Colombia: grote belangstelling voor de Nederlandse bloemencorso's
- en wist je dat het Hollandse tingieten helemaal hot is in China?

Bovendien: in december 2017 besloot het Intergouvernementeel Comité van het UNESCO verdrag van het Immaterieel Cultureel Erfgoed dat het Molenaarsambacht, de eerste internationale voordracht vanuit Nederland, geplaatst kon worden op de (internationale) Representatieve Lijst van het Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid.

Inspiratie en innovatie

Kunstenaars, designers, uitvinders, koks of wetenschappers; ze laten zich steeds weer inspireren door immaterieel erfgoed. Ook innovatie wordt erdoor gevoed. Het molenaarsambacht inspireert innovators om ideeën te ontwikkelen voor een duurzame manier van opwekken van energie, met behulp van water en wind. Zo draagt deze vorm van immaterieel erfgoed bij aan duurzame ontwikkelingen voor de toekomst.

Cultureel hoogtepunt

De Brabantsedag in Heeze is een jaarlijks terugkerend evenement op de laatste zondag van augustus met als hoogtepunt de cultuurhistorische optocht voor een publiek van gemiddeld veertigduizend mensen. Daarin verbeelden groepen wagenbouwers elk jaar op creatieve en eigentijdse wijze een nieuw thema in praalwagens, spel, muziek, dans, kleding en grime.

'IS IMMATERIEEL ERFGOED CULTUUR 'MET EEN GROTE C'?'

ja nee

Democratische cultuur

In de meeste culturele centra, zoals theaters en musea, bepalen programmeurs welke vorm van cultuur van waarde is voor hun publiek. Bij immaterieel erfgoed bepalen beoefenaars zélf of ze iets waardevol vinden. In die zin is immaterieel erfgoed bij uitstek democratisch erfgoed, gericht op culturele verscheidenheid en participatie.

Zingeving, bezieling, identiteit

Immaterieel erfgoed verbindt mensen en geeft ze een gevoel van continuïteit en identiteit. Bijgeschreven zijn in de Inventaris maakt mensen en hun erfgoed zichtbaar en helpt hen om hun traditie door te geven aan volgende generaties.

René Renne, voorzitter Corso Zundert: 'Bloemencorso's staan nu ook in kwaliteitskranten'

Wesley IJzendoorn, Vreugdevuur Scheveningen: 'Toeristen en media komen uit de hele wereld naar Scheveningen'

Piet van Assendorp, Vereniging Behoud Woonwagencultuur Nederland: 'We hebben nu een Facebookgroep met bijna tienduizend leden'

José Reinholdt, Carbidtschieten Drenthe: 'Het heeft voor jongeren een cultstatus gekregen'

KORTOM

Immaterieel erfgoed draagt bij aan:

- culturele en creatieve diversiteit
- duurzame oplossingen en natuurbehoud
- sociale cohesie
- innovatie
- identiteit
- economische groei

KENNISCENTRUM
IMMATERIEEL
ERFGOED
NEDERLAND

www.immaterieelerfgoed.nl

Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland
Hoeflerlaan 4
6816 SG Arnhem

info@immaterieelerfgoed.nl
telefoon 026 - 3576 113

*Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland
is onderdeel van het Nederlands Openluchtmuseum.*